

ULUSLARARASI ÇATIŞMALAR VE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

BÜLTEN

www.sde.org.tr

İsrail-Filistin
Çatışması

Çatışmanın
Analizi

Çatışmada İhlal
Edilen Hukuk
Kuralları

MAYIS 2021

İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASININ TEMELİ Çatışmanın Sebepleri ve Derinleşmesi

Doç. Dr. Mehmet Güneş

Mevcut İsrail-Filistin çatışması, 1967’de yaşanan “Altı Gün Savaşı”nda İsrail’in Filistin topraklarını işgal etmesiyle başlamıştır. Çatışmalara dahil bölgedeki birçok sorunun temelini bu olay oluşturmaktadır. 5 Haziran 1967 Pazartesi günü İsrail ile Arap komşuları Mısır, Ürdün ve Suriye arasında başlayan ve 6 gün süren savaş sonunda, Mısır’dan Sina Yarımadası’nı, Suriye’den Golan Tepeleri’ni ve Filistin’in Gazze Şeridi ile Batı Şeria topraklarını ele geçiren İsrail devleti, önceki topraklarını dört katına çıkarmıştır. Bu toprakları savaş ganimeti olarak ilhak ettiğini ileri süren İsrail’in bu kararı BM tarafından kabul edilmemiştir.

İsrail’in haksız işgaline karşı Filistin toplumunun Birinci intifada (karşı koyması) 1987 ve 1993 yılları arasında gerçekleşti. Çoğu işgalci güçlere karşı sivil itaatsizlik olarak başlayan eylemler, İsrail’in silahla karşılık vermesi üzerine silahlı çatışmalara dönüştü.

Eylül 2000 ile 2005 yılları arasında devam eden ikinci intifada ise Filistin tarafından 3000 ve İsrail tarafından 1000 kişi hayatını kaybetti.

İsrail, bu tarihten itibaren çeşitli zamanlarda, Filistin halkına karşı sergilediği saldırgan tutumla işgalini haklılaştırmak için çeşitli çatışmaları ateşlemektedir. 2021 yılı öncesinde bu bölgede yaşanan en son silahlı çatışmalar 8 Temmuz 2014 – 26 Ağustos 2014 arasında yaşanmıştır. Bu çatışmalarda çoğunluğu sivillerden oluşan 2110 Filistinli hayatını kaybetmiş yaklaşık 11.000 Filistinli ise yaralanmıştır. İsrail tarafında ise 85’e yakın kişi hayatını kaybetmiş ve 1100 civarında İsrailli ise yaralanmıştır.

2021 YILI İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASININ ANALİZİ

A- ÇATIŞMA YAŞANAN BÖLGELER:

Ortadoğu'da Akdeniz kıyı şeridinin yaklaşık 4 km içinde kurulu olan ve nüfusu yaklaşık 700 bin olan Gazze şehrinde yoğun olmakla birlikte, Kudüs, El-Halil gibi şehirlerde çatışmalar yaşanmıştır.

B- ÇATIŞMA TARİHLERİ:

06 Mayıs- 21 Mayıs 2021 arasında gerçekleşmiştir.

C- ÇATIŞMADA TARAFLAR:

Bir tarafta tahmini nüfusu 9.5 milyon olan İsrail devleti ile diğer tarafta 5.5 milyon nüfuslu Filistin devleti yer almaktadır. Filistin devletinin kurulu bir askeri gücü olmadığından İsrail karşısında " Hamas", "İslami Cihat örgütü", "El Fetih" adı verilen düzensiz silahlı gruplar bulunmaktadır.

Ç- ÇATIŞMADA GÜÇ DENGESİ:

İsrail'in 180 bin muvazzaf askeri personeli, 600'e yakın uçağı, 200 civarında Helikopteri, 4500'e yakın Tankı, onbinin üzerinde zırhlı aracı, her bir bataryası 50 milyon dolar olan "Iron Dome" (Demir Kubbe) Hava Savunma Füze sistemi bulunurken,

Filistin'in çoğu paramiliter şekilde 50 bin savaşıci niteliği bulunmayan iç güvenlik polis personeli bulunmaktadır. Filistin'deki örgütlerden Hamas'ın elinde 10 km.ye kadar etkili çoğunluğu İran yapımı Kassam Füzelelerinden oluşan çeşitli menzillere sahip farklı sayıda füzeler bulunurken, uçak, helikopter, tank vb. ordu gücüne ait ağır teçhizat ve silahlar bulunmamaktadır.

D-ÇATIŞMA TÜRÜ VE ÖZELLİKLERİ:

“Silahlı Devlet ile Silahsız Sivil Toplum Arasında Düzensiz Yüksek Yoğunluklu Silahlı Çatışma” Hiçbir savaş kural ve ilkesine bağlı olmaksızın topyekun imha ve yıkıma dayalı saldırı niteliği taşımaktadır.

E-ÇATIŞMANIN GELİŞİMİ VE SONUCU:

Olayların başlamasına sebep olan ve Doğu Kudüs'te Şeyh Cerrah Mahallesinde oturan Filistinlilerin evlerinden zorla çıkartılmasına yönelik İsrail Yüksek Mahkemesinin 6 Mayıs 2021 tarihli kararının ardından bu duruma direnen sivilleri yok etmeyi içeren İsrail devletince hava saldırıları başlatılmıştır.

F- ÇATIŞMADA TARAFLARIN KAYIPLARI:

6 Mayıs 2021- 21 Mayıs 2021 tarihleri arasında 15 gün boyunca İsrail Hava Kuvvetleri'nin düzenlediği insani yerleşim yerlerine yönelik hava saldırılarında: 66'sı çocuk, 39'u kadın olmak üzere silahsız sivil konumdaki 254 Filistinli katledildi. 1800'ün üzerinde sivil yaralandı. Filistin'de silahlı örgüt mensubu kabul edilen yaklaşık 20 kişi hayatını kaybetti.

İsrail tarafında 20'si asker olmak ve 30'u sivil olmak üzere yaklaşık 50 kişi hayatını kaybetti, 800 kişi yaralandı.

Filistin tarafında savaş uçakları, silahlı insansız hava araçları ve top atışlarıyla hedef alınan Gazze'de iki bine yakın konut soğrudan zarar gördü veya tamamen yıkıldı. Yaklaşık 120 binden fazla kişi zarar gören konutlarından dolayı evsiz kaldı.

G-ÇATIŞMANIN EKONOMİK BİLANÇOSU:

Çatışma süresince İsrail tarafına herbirinin maliyeti 300 ile 800 dolar arasında olduğu ileri sürülen toplam 3500 roket/ füze atıldığı, Filistin tarafına toplam maliyetinin yaklaşık olarak 3 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Filistin tarafının yıkılan evler, yollar, araç, eşya ve altyapılardaki toplam zararının ise 150 milyon dolar olduğu belirtilmektedir.

İsrail açısından Filistin tarafından atılan her bir roketi imha etmenin maliyeti yaklaşık olarak 100 bin dolar olduğundan ve atılan 3500 roket/füzenin %90'nın durdurulabildiği resmi makamlarca ileri sürüldüğünden dolayı tahminen 315 milyon dolara maliyeti bulunduğu, diğer savunma harcamaları da dahil edildiğinde bu rakamın 350 milyon dolara olabileceği değerlendirilmektedir.

H-ÇATIŞMALARIN SONRAKİ GELECEĞİ :

İsrail'in bu bölgedeki çatışmaları aynı şekilde sürdürebilmesinin gittikçe zorlaştığı, Filistin tarafına karşı işlediği *savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ile soykırım ve nefret suçları* konusunda hareket alanı daralmaktadır. Bölgede yer alacak “uluslararası çatışmayı önleme ve izleme grubu” oluşturulduğu takdirde, İsrail'in tek taraflı müdahale ve hukuk dışı eylemlerinde kısıtlılık ve çekinceler başlayacaktır. İsrail'de hükümet değişikliği veya siyasetçi girişimlerinin çatışmayı önleme veya barışı getirme olasılığı pek bulunmamaktadır.

İsrail, bölgedeki Filistinlilerin tamamaen yok edilmesi üzerine kurulu planını gerçekleştirmek için belli bir süre sonra tekrar benzeri gerginlikleri ve çatışmaları ateşleyebileceği görülmektedir. Filistin tarafının bir sonraki çatışmalara hazırlıklı olması gerekecektir.

İHLAL EDİLEN ÇATIŞMA KURALLARI VE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

Savaş Suçları ve İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar Açısından

Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nün 8. Maddesine göre:

“Çarpışmalarda doğrudan yer almayan sivil bireylere ya da sivil nüfusa karşı kasten saldırı yöneltilmesi; Askeri olmayan, yani askeri maksatlı olmayan sivil hedeflere karşı kasten saldırı düzenlenmesi; Savunmasız veya askeri hedef oluşturmayan kent, köy, yerleşim yeri veya binaların bombalanması veya bu yerlere herhangi bir araçla saldırılması SAVAŞ SUÇU oluşturmaktadır.

İsrail devletinin, MAYIS 2021'deki çatışmalarda SAVAŞ SUÇU işlemeşi yanında ayrıca bu çatışmalarda sergilediği şu eylemlerinden dolayı İNSANLIĞA KARŞI SUÇLAR İŞLEDİĞİDE GÖRÜLMEKTEDİR:

- 1- Orantısız silahlı güç kullanması,
- 2- Ağır savaş silah ve mühimmatları savunmasız sivil birey ve kişilerin zarar göreceğini bilerek kullanması,
- 3- Çatışmalarda silahsız sivillerin tahliye ve kurtarılmasına izin vermemesi,
- 4- İsrail Anayasa Mahkemesinin uygulanmasını kabul ettiği Lahey Sözleşmesine göre; işgal eden devletin, işgal edilen topraktaki mülk ve doğal kaynakların niteliğini ve niceliğini değiştirmesini yasaklandığı halde buna uymaması,
- 5- İsrail'in imzaladığı Dördüncü Cenevre Sözleşmesinin 55nci maddesi, İşgal gücünün kontrolündeki nüfusun refahından sorumlu olduğunu belirtmesine rağmen buna kabul etmemesi,

6- Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nün 7. Maddesine göre; "herhangi bir sivil nüfusa karşı yaygın veya sistematik bir saldırının parçası olarak işlenen" aşağıdaki fiiller insanlığa karşı işlenen suç olarak kabul edilmektedir: Öldürme, toplu yok etme, köleleştirme, nüfusun sürgün edilmesi veya zorla nakli, uluslararası hukukun temel kurallarını ihlal ederek, hapsetme veya fiziksel özgürlükten başka biçimlerde mahrum etme dahil siyasi, ırki, ulusal, etnik, kültürel, dinsel vb. sebepler gösterilerek işlenen devlet suçları insanlığa karşı işlenmiş suç kategorisine girmektedir. Bu fiillerin çoğu İsrail tarafından işlenmiş durumdadır.

Şubat 2021'de Uluslararası Ceza Mahkemesi, 1967 sınırlarındaki Filistin topraklarında yargılama yetkisi olduğuna ve İsrail'in bu tarihten sonraki bu bölgedeki tüm eylemlerini inceleme yetkisi bulunduğuna karar vermiştir.

Filistin tarafı, İsrail'in işgal altındaki Filistin topraklarında yeni Yahudi yerleşim yerleri açmasını, Filistinlilerin mülklerini hukuksuz şekilde yıkarak toplu cezalandırmalar uygulamasını, barışçıl gösterilere yönelik ihlallerini ve 2014'teki Gazze saldırılarında işlenen savaş suçları ve insanlığa karşı suçları 2018'de Uluslararası Ceza Mahkemesine (UCM) taşımıştı.

1948 sonrası sistematik bir yayılcılık ve etnik temizlik politikası izleyen İsrail, Filistin topraklarını işgal ederken sürekli "meşru müdafaa" gerekçesini ileri sürmektedir. Oysa ki meşru müdafaa, ancak toprağı işgal altında olan taraf için geçerli olacaktır.

İŞGAL ALTINDAKİ FİLİSTİN

İsrail, 1907 tarihli Lahey Sözleşmesi, 1949 Dördüncü Cenevre Sözleşmesi ve "İşgal Altındaki Topraklar"da uygulanan geleneksel uluslararası insancıl hukuk kurallarına uymak zorundadır. İsrail tarafından halen el konulmuş durumdaki Batı Şeria, Gazze Şeridi, Golan Tepeleri ve Doğu Kudüs, uluslararası insancıl hukuk kapsamında İşgal Altındaki Topraklar'ı oluşturmaktadır. İşgalci olan İsrail, dünyada uluslararası hukuku en çok ihlal eden devlet durumundadır.

**STRATEJİK DÜŞÜNCE
ENSTİTÜSÜ**

Aşağı Öveçler Mah. 1330 Cad.
No: 12 Çankaya-Ankara

Telefon

+90 312 473 80 41

Faks

+90 312 473 80 46

Email

sde@sde.org.tr

Website

www.sde.org.tr